

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษา ก่อนเข้ารับการศึกษาและหลังเข้ามาศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก
2. ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก
3. ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่มี เพศ อายุ และสาขาวิชาที่เรียน มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมของเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่ได้รับการจัดการศึกษา มีจำนวน 568 คน (เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม, 2554)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมของเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่ได้รับการจัดการศึกษา จำนวน 235 คน โดยการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 727)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาหลักฐาน เอกสารงานวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังที่ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ จำนวน 3 รายการ คือ เพศ อายุ สาขาวิชาที่เรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคิร์ต แบ่งระดับการวัดเป็น 4 ระดับ คือ มากที่สุด = 4 มาก = 3 น้อย = 2 น้อยที่สุด = 1 ศึกษาวิจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับความคาดหวัง โดยระบุถึงปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ จำนวน 4 ด้าน

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ โดยระบุถึงปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ จำนวน 4 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างได้กรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วมาจัดเป็นหมวดหมู่ และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและบันทึกคะแนนแต่ละข้อลงในแบบรหัส หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผู้วิจัยใช้ t -test (Independent Sample) ในการเปรียบเทียบ ระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจ จำแนกตาม เพศ ส่วนการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจระหว่าง อายุ และสาขาวิชาที่เรียน ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีการของ LSD. (Least Significant Difference)

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 235 คน เป็นผู้ต้องขังชาย จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 79.15 เป็นผู้ต้องขังหญิง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.85 เรียนสายสามัญ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 เรียนสายอาชีพ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 31.49 เรียนสายธรรมศึกษา จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.21

2. ระดับความคาดหวังของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการหลักสูตร และด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 ด้านอาคารสถานที่ มีระดับความคาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อภายนอก และหลักสูตรเน้นให้สามารถประกอบอาชีพอิสระในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง และอยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ หลักสูตรสอนให้นักศึกษาคิดเป็นและแก้ไขปัญหาเป็น หลักสูตรมีความทันสมัย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และหลักสูตรที่จัดการศึกษาตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ตามลำดับ

2.2 ด้านบุคลากร มีระดับความคาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องยุติธรรม ให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับการทำงานในโครงการใหม่ๆ ของครูผู้สอน และผู้บริหารให้การส่งเสริมสนับสนุน ด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูผู้สอนเปิด โอกาสนักศึกษาได้ฝึกพูดและกล้าที่จะแสดงออก ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกภาคปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และครูผู้สอนสามารถนำความรู้ใหม่ๆ เข้ามาสอดแทรกในการสอนได้อย่างเหมาะสม ตามลำดับ

2.3 ด้านการจัดการหลักสูตร มีระดับความคาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ห้องสมุดจัดแยกหนังสือเป็นหมวดหมู่สะดวกต่อการค้นหาได้ง่าย การจัดเวลาในการใช้ห้องสมุดมีการแบ่งเวลาเป็นที่เหมาะสม และห้องสมุดมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ในอาคารเรียนมีการจัดน้ำดื่ม ไว้ให้เพียงพอ ห้องเรียนมีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอ กับผู้เรียน และห้องเรียนมีพัดลมทำให้ไม่ร้อนมีสมาธิในการเรียน ตามลำดับ

2.4 ด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน มีระดับความคาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดสื่อการเรียนการสอน ได้ตามเนื้อหาวิชา มีค่าเฉลี่ย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดหาคอมพิวเตอร์ หนังสือ วีดิทัศน์ เพียงพอต่อการเรียน

3. การทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคาดหวังของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ และสาขาวิชาที่เรียน ดังนี้

3.1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวม พบว่า ผู้ต้องขังที่มีเพศต่างกันมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่าง และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า มีอยู่ 3 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ โดยผู้ต้องขังชายมีระดับความคาดหวังมากกว่า ผู้ต้องขังหญิง ทั้งภาพรวมและรายด้าน

3.2 จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3.3 จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่ และด้านอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการหลักสูตร และด้านบุคลากร และอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน ดังนี้

4.1 ด้านการจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อภายนอก เนื้อหาวิชาในหลักสูตรในแต่ละวิชาศึกษาเข้าใจง่าย และเนื้อหาหลักสูตรสอดคล้องกับระดับอายุของนักศึกษา ตามลำดับ

4.2 ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องยุติธรรม ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับการดูแลนักศึกษา และให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับการทำงานในโครงการใหม่ๆ ของครูผู้สอน

4.3 ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ห้องสมุดจัดแยกหนังสือเป็นหมวดหมู่สะดวกต่อการค้นหาได้ง่าย และอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดเวลาในการใช้ห้องสมุดมีการแบ่งเวลาเป็นที่เหมาะสม ห้องเรียนมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องสมุดมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ อาคารเรียนมีเสียงรบกวนจากโรงงานฝึกวิชาชีพ

4.4 ด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การกำหนดสื่อการเรียนการสอนได้ตามเนื้อหาวิชา จัดเก็บสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นระเบียบ อยู่ในระดับน้อย 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน การดูแลและบำรุงรักษา วัสดุ-อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ให้มีความพร้อมต่อการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความทันสมัย ตามลำดับ

5. การทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ อายุ และสาขาวิชาที่เรียน ดังนี้

5.1 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังที่มีเพศต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

5.2 จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5.3 จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า ด้านอาคารสถานที่ และด้านอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน มีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ข้อเสนอแนะในทุกๆ ด้าน สรุปข้อเสนอแนะของแต่ละด้าน ดังนี้

6.1 ด้านการจัดการหลักสูตร ต้องการให้มีการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ในทุกๆ ระดับชั้น และต้องการให้เพิ่มหลักสูตรวิชาชีพที่มีความหลากหลายเพื่อที่จะสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการของผู้เรียน

6.2 ด้านบุคลากร ต้องการอาจารย์สอนคอมพิวเตอร์ที่มีความรู้ความสามารถจากภายนอกเข้ามาสอน ต้องการอาจารย์ที่เป็นผู้หญิงจากภายนอกเข้ามาสอน และ ต้องการให้อาจารย์เข้าไปสอนในแดนหญิงเพื่อที่จะได้สะดวกและเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

6.3 ด้านอาคารสถานที่ ต้องการให้เพิ่มห้องเรียนให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ต้องการให้มีเครื่องทำน้ำเย็นในทุกห้องเรียน และต้องการให้สร้างห้องเรียนในแดนหญิง

6.4 ด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ต้องการให้เพิ่มเครื่องคอมพิวเตอร์ และต้องการให้จัดหาหนังสือเรียนให้ครบตามจำนวนของนักเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ควรแก่การนำมาอภิปรายผล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคาดหวังของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เรือนจำจังหวัดมหาสารคามเป็นเรือนจำนำร่องเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งเป็นเรือนจำแห่งแรกที่เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท โดยเป็น โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา จึงเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้ต้องขังมีความกระตือรือร้น ขวนขวายที่อยากเรียนรู้ จะสังเกตได้ว่าจำนวนประชากรที่สมัครเข้าเรียนในทุกระดับชั้นประจำปีการศึกษา 2554 มีจำนวนมากถึง 568 คน จากผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด 893 คน คิดเป็นร้อยละ 63.60 % และในจำนวนดังกล่าวมีนักศึกษาระดับปริญญาโท ทั้ง 2 รุ่น จำนวน 28 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ จำนวน 30 คน ข้อมูล ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2554

จากผลการวิจัย ระดับความคาดหวังของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่ มีระดับความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งเอาไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ห้องสมุดจัดแยกหนังสือเป็นหมวดหมู่สะดวกต่อการค้นหาได้ง่าย การจัดเวลาในการใช้ห้องสมุดมีการแบ่งเวลาเป็นที่เหมาะสม ห้องเรียนมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ตัวอาคารเรียนมีความใหม่และทันสมัย ห้องสมุดเปิดให้ยืมหนังสือเป็นเวลาอย่างเหมาะสม ด้านการจัดการหลักสูตรพบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งเอาไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหาหลักสูตรสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อภายนอก หลักสูตรเน้นให้สามารถประกอบอาชีพอิสระในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรสอนให้นักศึกษาคิดเป็นทำเป็น หลักสูตรมี

ความทันสมัยสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง หลักสูตรที่จัดการศึกษาตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน ด้านบุคลากร พบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งเอาไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจากทางเรื่อนจำได้เปิดกว้างให้สถาบันจากภายนอกเข้ามาเปิดสอน จึงมี อาจารย์จากภายนอกเข้ามาสอน ประกอบกับผู้บริหารให้การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับการดูแลนักศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียน การสอน พบว่าอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งเอาไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เรื่อนจำได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเปิดการเรียนการสอนสาขาวิชาชีพที่ หลากหลายดังนั้นความคาดหวังในด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนจึงมีมาก ไม่ว่าจะเป็น เครื่องคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ในการฝึกวิชาชีพต่างๆ ต้องมีอย่างครบถ้วน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เจริญประไพ และคณะ (2551 : 73-74) ได้ศึกษา ความคาดหวังของนักศึกษาต่อการมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหิน ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย คือ ($\bar{X}=3.02$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.55) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนความคาดหวังอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีความคาดหวังสูงสุด คือ มีการส่งเสริม อุดหนุนทุนทางการศึกษาและการกู้ยืม รองลงมาคือ มีหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลายทันสมัยเหมาะสมกับตลาดแรงงาน ลำดับที่ 3 คือ การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ และลำดับ สุดท้าย คือ มีการบริการวิชาการที่หลากหลาย

1.2 ส่วนด้านกิจกรรมนักศึกษาเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ความคาดหวัง อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีความคาดหวังสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ นักศึกษา รองลงมาคือ การส่งเสริมและการอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา ลำดับที่ 3 คือ นักศึกษามีอิสระในการจัดกิจกรรมเพื่อแสดงความคิดเห็น ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย คือ มีห้องทำงานของสโมสรหรือชมรมกิจกรรมของนักศึกษา

2. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย คือ ($\bar{X}=3.00$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.53) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ความคาดหวังอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีความคาดหวังสูงสุดคือ การให้ความเคารพต่อครู อาจารย์ รองลงมา คือ การรวมกลุ่มพบปะสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อน ลำดับที่ 3 คือ ความอบอุ่นใจเมื่อได้อยู่ในกลุ่ม เพื่อน ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ การให้ความเคารพรุ่นพี่

3. ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.73$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.59) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ความคาดหวังอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งข้อที่มีความคาดหวังสูงสุดคือ มีห้องปฏิบัติการทางการศึกษา เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องแล็บ รองลงมาคือ มีห้องน้ำที่สะอาดเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา ลำดับที่ 3 คือ มีห้องเรียนที่สะอาดที่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ มีห้องพยาบาลที่มีแพทย์ประจำ

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือด้านการจัดการหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเรือนจำจังหวัดมหาสารคามได้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาภายนอกเข้ามาเปิดสอนหลักสูตรต่างๆ ที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน นักศึกษามากขึ้น และมีหลากหลายสถาบันให้นักเรียนนักศึกษาเลือกเรียนได้ตรงตามความต้องการ ด้านบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันเรือนจำจังหวัดมหาสารคามได้เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโททำให้มีนักศึกษาในระดับปริญญาโทเป็นครูผู้ช่วยสอนเป็นจำนวนมาก ทำให้นักเรียนสามารถปรึกษาหารือในเรื่องที่ไม่เข้าใจได้สะดวกขึ้น เพราะนักศึกษาในระดับปริญญาโทอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนนักศึกษาที่เรียนระดับต่ำกว่าตลอดเวลาสามารถปรึกษาได้ทุกเวลา ด้านอาคารสถานที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ถึงแม้ว่าห้องเรียนจะมีน้อยไม่เพียงพอต่อการรองรับนักเรียนนักศึกษาที่มีจำนวนมากแต่อาคารเรียนก็มีความสะอาด ประกอบกับในตัวอาคารเรียนมีห้องสมุดที่ทันสมัยเป็นห้องสมุดพร้อมปัญญา มีหนังสือที่ทันสมัย และจัดหนังสือเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยสะดวกต่อการค้นหา ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าหนังสือเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน อุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนและไม่ทันสมัย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธา ทูลฉลอง (2542 ; อ้างถึงใน วิทวัส สิทธิพันธ์. 2549 : 80-81) ได้ทำการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร รวม 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการจัดการประเมินผล ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญมีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเรียนการสอนและด้านวัดและประเมินผลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาหลักสูตร 3 ลำดับแรก ได้แก่ เนื้อหาวิชาการวัดเกินไป หลักสูตรไม่บรรจุทักษะในการปฏิบัติงานจริงของผู้เรียนและเนื้อหาวิชาในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับเวลาเรียน

3. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้สอนละทิ้งการสอนในขณะที่เป็นชั่วโมงการสอน ผู้สอนเจ้าระเบียบเกินไป และครูผู้สอนไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้เรียน

4. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล 3 ลำดับแรก ได้แก่ อุปกรณ์ทดสอบภาคปฏิบัติมีน้อย อุปกรณ์ภาคปฏิบัติไม่ได้มาตรฐาน และครูผู้สอนใช้อ่านมากเกินไป

5. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาที่เรียนอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทวัส สิทธิพันธ์ (2549 : 78) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการให้บริการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการหลักสูตร อยู่ในระดับมาก และด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการให้บริการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มเพศ สาขาวิชาที่เรียน และกำหนดโทษตามคำพิพากษาที่คงเหลืออยู่ จำแนกตาม

กลุ่มเพศ พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามกำหนดโทษตามคำพิพากษาที่คงเหลืออยู่ พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านการเปรียบเทียบพบว่า ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลากรมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างไม่ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไม่สอดคล้องกับกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เจริญประไพ และคณะ (2551 : 74-75)

พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.37$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน ซึ่งเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักศึกษา และด้านอาคารสถานที่ ซึ่งสามารถสรุปการวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ ความอบอุ่นใจเมื่อได้อยู่ในกลุ่มเพื่อน รองลงมาคือ ความไว้วางใจต่อเพื่อน ลำดับที่ 3 คือ การให้ความเคารพต่อครู อาจารย์ ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ นักศึกษารุ่นพี่มีความสัมพันธ์ที่ดีและให้ความช่วยเหลือแนะนำรุ่นน้อง
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 8 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ มีการส่งเสริม อดทนทุนทางการศึกษาและการกู้ยืม รองลงมาคือ การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนและมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ลำดับที่ 3 คือ มีหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลายทันสมัยเหมาะสมกับตลาดแรงงาน ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ มีห้องพยาบาลที่มีแพทย์ประจำ

3. ด้านกิจกรรมนักศึกษา เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 9 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาจัดกิจกรรม รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา ลำดับที่ 3 คือ การให้ความร่วมมือของหน่วยงานในการจัดกิจกรรม ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ มีห้องทำงานของสโมสรหรือชมรมกิจกรรมของนักศึกษา

4. ด้านอาคารสถานที่ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ มีห้องเรียนที่สะอาดและเพียงพอต่อการเรียนการสอน รองลงมาคือ มีห้องน้ำที่สะอาดเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 11 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ มีห้องปฏิบัติการทางการศึกษา เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องแล็บ รองลงมาคือ มีห้องปฏิบัติธรรม/ห้องละหมาด ลำดับที่ 3 คือ มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการศึกษา ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย คือ มีห้องพยาบาลที่มีแพทย์ประจำ

สมมติฐานการที่ 3 ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ที่มี เพศ อายุ และ สาขาวิชาที่เรียน มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคาดหวังของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ และ สาขาวิชาที่เรียน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนทางเดียว จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมภาพรวม ไม่มีความแตกต่าง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า มีอยู่ 3 ด้าน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน ไม่มีความแตกต่าง และผลการวิจัย พบว่า ทุกด้านเพศชายมีระดับความคาดหวังมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานที่เรียนอยู่ในแดนชายผู้ต้องขังหญิงไม่สะดวกในการมาเรียนจึงทำให้เพศหญิงมีระดับความคาดหวังน้อยกว่าเพศชาย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนทางเดียว จำแนกตามอายุ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ อาจพิจารณาได้ว่าอายุ ไม่ได้ส่งผลต่อระดับความคาดหวังที่มีต่อการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนทางเดียว จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน พบว่า โดยภาพรวม มีระดับความคาดหวังไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า มีเพียง 2 ด้าน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านอาคารสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน ด้านอาคารสถานที่ พบว่า สายอาชีพมีระดับความคาดหวังมากกว่าสายธรรมศึกษา และสายสามัญ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่เป็นสายอาชีพมีสถานที่ฝึกปฏิบัติได้จริง ประกอบกับ
 ตัวอาคารสถานที่ที่มีความกว้างขวางจึงมีระดับความคาดหวังมากกว่าสาขาวิชาอื่นเพราะสาย
 อาชีพจะมีทั้งการเรียนทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน
 สายอาชีพ มีระดับความคาดหวังมากกว่า สายธรรมศึกษา และสายสามัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
 สายอาชีพมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในภาคปฏิบัติมากกว่าสาขาวิชาอื่น
 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เจริญประไพ และคณะ (2551 : 75-76)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1. ผลการวิจัยเปรียบเทียบทางคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน
 ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า มีความคาดหวังต่อการมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน
 ดุสิต ศูนย์หัวหินไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2. ผลการวิจัยเปรียบเทียบทางคุณลักษณะของนักศึกษาที่เรียน
 โปรแกรมวิชาต่างกันด้วยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า
 มีความคาดหวังต่อการมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหินไม่แตกต่างกัน
 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิจัยเปรียบเทียบทางคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีที่พักอาศัย
 ต่างกันด้วยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า มีความคาดหวัง
 ต่อการมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหินไม่แตกต่างกัน

ซึ่งปัจจัยดังกล่าวตรงกับแนวความคิดเกี่ยวกับ ทฤษฎีแรงจูงใจ และทฤษฎี
 ความคาดหวัง ที่กล่าวถึงทฤษฎีแรงจูงใจไว้ว่าพฤติกรรมนั้นจะเกิดขึ้น ได้เมื่อมีสิ่งเร้ามาเป็น
 เครื่องชักนำ จากภายนอกมากกว่าสิ่งเร้าภายใน เป็นกระบวนการที่ผลักดันให้เกิดการกระทำ
 อย่างต่อเนื่อง และมีแนวทางที่แน่นอน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ แรงจูงใจภายในเกิดมา
 จากความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างบุคคลกับสิ่งที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย ส่วนแรงจูงใจภายนอกเป็น
 ผลมาจากสิ่งแวดล้อม และกล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังไว้ว่ามีอยู่หลายฉบับที่นักทฤษฎีแต่ละ
 คนนำเสนอ โดยมีสาระที่ต่างกันเล็กน้อยแต่ฉบับที่รู้จักยอมรับกันมากเป็นของ วูม (Vroom.
 1970 : 91-103) กล่าวถึงความคาดหวังในทฤษฎี Valence, Instrumentality and Expectancy
 (V.I.E) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความพึงพอใจของมนุษย์ที่มีต่อผลลัพธ์
 (Outcomes) ของการกระทำ ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดของความพึงพอใจของมนุษย์ ระดับ
 ความเชื่อถือ วิธีการในการเชื่อมโยงผลลัพธ์อย่างหนึ่งไปสู่ผลลัพธ์อีกหลายอย่าง การคาดการณ์

จากความเชื่อที่ว่าผลลัพธ์จะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด เช่น ถ้ามนุษย์มีความเชื่อมั่นว่าจะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ย่อมทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งเป็นความรู้สึกทางด้านจิตใจที่จะตัดสินใจเลือกทำอะไร และทำอะไรจึงจะประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

3.2 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ และสาขาวิชาที่เรียน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกันมีระดับความพึงพอใจ ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพศต่างกัน ไม่ได้ทำให้ระดับความพึงพอใจแตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ไม่ตรงตามทีผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ด้านการจัดการหลักสูตร และด้านบุคลากร เพศชายมีระดับความพึงพอใจมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงและส่วนใหญ่ก็จะเลือกเรียนสายอาชีพมากกว่า การเรียนการสอนก็จะจัดในแผนการศึกษาที่อยู่ในแผนชาย รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ก็จะจัดในแผนชายมีบางกิจกรรมเท่านั้นที่จะเปิดให้ผู้ต้องขังหญิงเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนด้านอาคารสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน พบว่า เพศหญิงมีระดับความพึงพอใจมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเวลาที่เพศหญิงออกมาเรียนจะได้รับความสะดวกในเรื่องห้องเรียนประกอบด้วยห้องเรียนที่มีความสะอาดเรียบร้อยจึงทำให้เพศหญิงมีความรู้สึกดีต่อสถานที่ และจำนวนของนักเรียนนักศึกษาที่เป็นเพศหญิงก็มีจำนวนไม่มาก การใช้อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนก็สะดวกกว่าและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนทางเดียว โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตาม อายุ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอายุไม่ได้ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนทางเดียว โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน พบว่า โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรงตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่ามี 2 ด้าน ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตรงตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ ด้านอาคารสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่ม โดยภาพรวม พบว่า สายสามัญ มีระดับความพึงพอใจมากกว่า สายอาชีพและสายธรรมศึกษา อาจเป็นเพราะว่า สายสามัญมีครูผู้ช่วยสอนที่เป็นทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูผู้ช่วย สอนจากกรมราชทัณฑ์เป็นผู้สอน เมื่อมีปัญหาในเรื่องการเรียนที่ไม่เข้าใจก็สามารถนำไปหาที่มีเข้าปรึกษาได้ตลอดเวลา จึงได้รับความสะดวกในเรื่องการเรียนมากกว่าสาขาวิชาอื่น และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่ม ในด้านที่มีความแตกต่างกัน คือ ด้านอาคารสถานที่ พบว่า สายอาชีพมีระดับความพึงพอใจมากกว่าสายธรรมศึกษา และสายสามัญ เรียงตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่าสายอาชีพในภาคปฏิบัติมีสถานที่ให้ฝึกปฏิบัติได้จริงและมีสถานที่กว้างขวาง ในการฝึกปฏิบัติ ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน สายธรรมศึกษา มีระดับความพึงพอใจมากกว่า สายอาชีพ และสายสามัญเรียงตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่าสายธรรมศึกษาไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์อะไรมากในการเรียนการสอนจึงไม่มีความสนใจในเรื่องนี้ เพราะส่วนใหญ่แล้วสายธรรมศึกษาเวลาเข้าเรียนส่วนใหญ่ก็จะเป็นการอบรมเสียมากกว่า

ตรงกับทฤษฎีความเสมอภาคของ อัดัมส์ (Adams, 1963 : 422-436 ; อ้างถึงใน สมยศ นาวิการ, 2522 : 393-396) สอดคล้องกับ รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้ต้องขัง กรณีศึกษาในเรือนจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขัง (1) การศึกษาสายสามัญจัดแบบชั้นเรียน (2) การฝึกอบรมด้านอาชีพพร้อมมือกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน (3) อบรมด้านศีลธรรมและจริยธรรมและ (4) กิจกรรมเสริมการศึกษา ชาตชาย ชินคำหาญ (2547 : 84) ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาแบบชั้นเรียนในเรือนจำและทัณฑสถานเขต 3 และเขต 4 เนื่องมาจากการให้บริการจัดการศึกษาที่ทางเรือนจำได้จัดให้กับผู้ต้องขัง แต่ละสาขาวิชาที่เรียนในด้านต่างๆ ที่ส่งผลถึงระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง

ซึ่งตรงกับแนวความคิดเกี่ยวกับ ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory) ของ มาสโลว์ (Maslow) ที่กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นผู้ที่มีความต้องการอยู่เสมอ และเป็นการยากมากที่มนุษย์จะมีความพึงพอใจสูงสุด ยกเว้นภายในช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น เมื่อสิ่งที่ต้องการได้รับการตอบสนองเป็นที่พอใจแล้ว ถ้าจะมีความปรารถนาสิ่งอื่นเข้ามาแทนที่จะเป็นลักษณะนี้ไปเรื่อยๆ ดังนั้น ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของบุคคล ซึ่งจะพบว่ามักจะอยู่คู่กับ แรงจูงใจเสมอ ความพึงพอใจในการเรียนการสอน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนใดๆ ก็ตาม เพื่อสนองความพึงพอใจของผู้เรียนมีความเชื่อว่าผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดว่าตนเองต้องการอะไร จึงจะสนองความพึงพอใจของตนเองได้ ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดหนึ่งทางด้านการสื่อสารในแง่

ที่ผู้เรียนคือตัวจักรที่จะตัดสินใจโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตนเองเป็นหลัก และยังสามารถอธิบายเกี่ยวกับความต้องการและความพึงพอใจของมนุษย์ได้อีกว่า

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธา ทูลฉลอง (2542 ; อ้างถึงใน วิทวัส สิทธิพันธ์. 2549 : 80-81) ได้ทำการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรสาคร รวม 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดการประเมินผล ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญมีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเรียนการสอนและด้านวัดและประเมินผลมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาหลักสูตร 3 ลำดับแรก ได้แก่ เนื้อหาวิชาการวัดเกินไป หลักสูตรไม่บรรจุทักษะในการปฏิบัติงานจริงของผู้เรียนและเนื้อหาวิชาในหลักสูตรไม่เหมาะสมกับเวลาเรียน
3. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน 3 ลำดับ ได้แก่ ผู้สอนละทิ้งการสอนในขณะที่เป็นชั่วโมงการสอน ผู้สอนเจ้าระเบียบเกินไป และครูผู้สอนไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้เรียน
4. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล 3 ลำดับแรก ได้แก่ อุปกรณ์ทดสอบภาคปฏิบัติมีน้อย อุปกรณ์ภาคปฏิบัติไม่ได้มาตรฐาน และครูผู้สอนใช้อ่านมากเกินไป
5. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
7. ผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญศึกษาที่เรียนอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทวัส สิทธิพันธ์ (2549 : 78) ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการให้บริการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการหลักสูตร อยู่ในระดับมาก และด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ที่มีต่อการให้บริการจัดการศึกษาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามกลุ่มเพศ สาขาวิชาที่เรียน และกำหนดโทษตามคำพิพากษาที่ลงเหลืออยู่ จำแนกตามกลุ่มเพศ พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามกำหนดโทษตามคำพิพากษาที่ลงเหลืออยู่ พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านการเปรียบเทียบพบว่า ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลากรมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เจริญประไพ และคณะ (2551 : 74-75) พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หัวหิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.37$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน ซึ่งเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักศึกษา และด้านอาคารสถานที่ ซึ่งสามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ ความอบอุ่นใจเมื่อได้อยู่ในกลุ่มเพื่อน รองลงมาคือ ความไว้วางใจต่อเพื่อน ลำดับที่ 3 คือ การให้ความเคารพต่อครู อาจารย์ ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ นักศึกษารุ่นพี่มีความสัมพันธ์ที่ดีและให้ความช่วยเหลือแนะแนวรุ่นน้อง

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 8 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ มีการส่งเสริมอุดหนุนทุนทางการศึกษาและการกู้ยืม รองลงมาคือ การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการ

จัดการเรียนการสอนและมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ลำดับที่ 3 คือ มีหลักสูตร การศึกษาที่หลากหลายทันสมัยเหมาะสมกับตลาดแรงงาน ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย คือ มีห้องพยาบาลที่มีแพทย์ประจำ

3. ด้านกิจกรรมนักศึกษา เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 9 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาจัดกิจกรรม รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา ลำดับที่ 3 คือ การให้ความ ร่วมมือของหน่วยงานในการจัดกิจกรรม ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ มีห้องทำงานของ สโมสรหรือชมรมกิจกรรมของนักศึกษา

4. ด้านอาคารสถานที่ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก 2 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ มีห้องเรียนที่สะอาดและเพียงพอต่อการเรียนการสอน รองลงมาคือ มีห้องน้ำที่สะอาดเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย 11 ข้อ ซึ่งลำดับแรกคือ มีห้องปฏิบัติการทางการศึกษา เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องแล็บ รองลงมาคือ มีห้องปฏิบัติธรรม/ห้องละหมาด ลำดับที่ 3 คือ มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมการศึกษา ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือ มีห้องพยาบาลที่มีแพทย์ประจำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อพิจารณาเพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาใน เรือนจำและทัณฑสถานเพื่อเป็นแนวทางและเกิดผลตามความคาดหวังและความพึงพอใจของ นักศึกษาและส่งผลให้การดำเนินงานสำเร็จตรงตามเป้าหมายพอสังเขป ดังนี้

1.1 ด้านการจัดการหลักสูตร ควรเปิดสอนวิชาชีพให้ครบทุกสาขาเพื่อที่นักเรียน นักศึกษาจะได้เลือกเรียน ได้ตรงตามความต้องการ และควรเปิดการเรียนการสอนวิชา คอมพิวเตอร์ให้กับทุกระดับชั้นเพื่อรองรับความเจริญในอนาคต ควรเปิดการอบรมวิชาชีพ ระยะสั้นให้กับผู้ต้องขังที่จะ ได้รับการพ้นโทษ

1.2 ด้านบุคลากร ทางเรือนจำควรประสานงานกับภาคีเครือข่ายเพื่อขอรับการ สนับสนุนอาจารย์ผู้สอนที่เป็นสุภาพสตรีเข้ามาสอนจากสถาบันที่เข้ามาเปิดสอนภายในเรือนจำ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับผู้ต้องขังที่เป็นนักเรียนนักศึกษาและให้เป็นไปตามความต้องการของ ข้อเสนอแนะที่ผู้ต้องขังแสดงความคิดเห็น

1.3 ด้านอาคารสถานที่ ให้เรือนจำขยายอาคารเรียนเพื่อรองรับจำนวนผู้ต้องขังที่มีมากเพิ่มขึ้นหรือเน้นให้มีเรือนจำสำหรับการศึกษาในแต่ละเขต ส่วนด้านการจัดการหลักสูตร เน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพประสิทธิผลดังนั้นจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ควรเพิ่มเติมเป็นอันดับแรก คือ ห้องเรียนมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนนักศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และทางเรือนจำควรจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะเก้าอี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ หนังสือเรียน ให้เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการในการใช้งานรวมทั้งอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ภายในเรือนจำควรมีให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือห้องสมุด ซึ่งจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ซึ่งสามารถเพิ่มเติมความรู้จากการเรียนการสอน ปกติได้ ส่วนด้านอาคารสถานที่โดยรอบควรจัดการปลูกต้นไม้และดอกไม้เพิ่มเติมจัดสร้างมุมพักผ่อนเพื่อให้เกิดความร่มรื่น

1.4 ด้านอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน สายสามัญควรจัดหาหนังสือเรียนให้ครบตามจำนวนของนักเรียน เพิ่มห้องเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้เปิดสอนได้ทุกระดับชั้นและจัดหาอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม เครื่องคอมพิวเตอร์ควรทันสมัย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น และศึกษาเปรียบเทียบกับศูนย์การศึกษาอื่น ๆ ที่มีเกณฑ์พัฒนาและหลักสูตรที่ใกล้เคียงกันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างต่อเนื่อง และเพื่อผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปศึกษาต่อยังภายนอกได้ และความรู้ที่ได้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง ตลอดจนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปวางแผนการลงทุนเพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้ภายหลังจากที่พ้นโทษ และการเป็นต้นแบบการบริหารจัดการชีวิตอย่างมีคุณภาพที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับในสังคมและตลาดแรงงาน

2.2 ควรมีการวิจัยระดับประเทศให้ได้ข้อมูลในภาพรวมเพื่อกำหนด แนวนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับผู้ต้องขังให้มีแนวทางเดียวกัน และศึกษารายละเอียดระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขังโดยนำตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากตัวแปรที่ใช้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เช่น ปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและการพัฒนาผู้ต้องขังให้มีคุณภาพและมีศักยภาพเพื่อที่พ้นโทษออกไปแล้วจะได้เป็นที่ยอมรับของสังคม และตลาดแรงงาน เป็นต้น